

CAMILLA MICKWITZ

Jason, Emilia ja Mimosa

Näyttelyn pääosissa ovat Camilla Mickwitzin kolme rakastettua kuvakirjoissa ja animaatioissa seikkailevaa lasta: Jason, Emilia ja Mimosa. Jasonin tarina kertoo tavallisesta pienestä pojasta, joka asuu kahdestaan äitinsä Kaarinan kanssa. Emilia-kirjat puolestaan alkavat aina nojatuolista, jossa Emilia ja hänen isänsä Oskari istuvat ja keksivät vuorotellen tarinaa. Pikkuinen noita Mimosa taas laittaa taioillaan järjestykseen niin lastenkodin, Kyöpelinvuoren kuin Taikurilaaksonkin asiat. Kuvitusoriginaalit ovat 1970–1980-luvuilla ilmestyneistä kuvakirjoista.

KUVITTAJA CAMILLA MICKWITZ (1937–1989)

Camilla Mickwitz ryhtyi tekemään tuotantoa lapsille, koska hän tunsi itsensä lapseksi aikuisten maailmassa. Mickwitzin tunnistettava ja omintakeinen tyyli näkyy niin kuvataiteessa, kirjallisuudessa kuin elokuva-alallakin. Häntä voidaan siis hyvällä syyllä kutsua 1970–1980-lukujen suomalaisen lastenkulttuurin keskeiseksi vaikuttajaksi.

Camilla, omaa sukua Ziliacus, syntyi Helsingissä vuonna 1937. Hänen lapsuusvuosiaan väritti sota-ajan epävakaus. Camilla vietti vuoden Ruotsissa, jonne hänet oli lähetetty sotalapseksi. Myös samaan ajanjaksoon osunut vanhempien ero loi elämään epävarmuutta. Piirtämisestä tuli Camillalle pakokeino ja tapa käsitellä vaikeita kokemuksia.

Camilla Mickwitz valmistui vuonna 1958 graafikoksi Taideteollisesta korkeakoulusta ja suuntasi ensin mainosalalle. Mainokset saivat kuitenkin jäädä, kun kiinnostus lastenkulttuuriin vei voiton. Mickwitz oli yrittänyt löytää kustantajaa suunnittelemaansa lastenkirjaa varten, mutta lopulta kuvat päätyivätkin television kuvasatuun *Maggans morgonpromenad* (1968). Mickwitz teki freelancerina töitä Yleisradion ruotsinkielisten lastenohjelmien toimituksessa. Siellä hän tutustui pala-animaation tekemiseen, joka vakiintui hänen tekniikakseen.

Kuva oli Mickwitzille ensisijainen tarinankerrontaväline. Hän ei kuitenkaan vähätellyt tekstin merkitystä, vaan käytti paljon aikaa sen hiomiseen. Hän esimerkiksi kirjoitti kirjojensa tekstit ensin äidinkielellään ruotsiksi, ja käänsi ne sitten itse suomeksi. Tällä tavoin käännöksessä ei pääsisi syntymään vääriä tulkintoja.

Mickwitzin teosten aiheet ja ideat kumpusivat lähiympäristöstä, esimerkiksi hänen omasta lapsiperhearjestaan. Lasten ja aikuisten väliset suhteet kiinnostivat Mickwitziä ja niiden kuvaaminen on keskeinen teema hänen tuotannossaan. Värikkäiden kuvitusten avulla käsitellään lapsen näkökulmasta esimerkiksi yksinhuoltajaperheen arkea, maahanmuuttoa, sukupuolten tasa-arvoa, luonnonsuojelua sekä vastuuta ja vapautta.

Lastenkirjainstituutti sai syksyllä 1989 haltuunsa merkittävän kokoelman, kun Camilla Mickwitzin omaiset lahjoittivat instituutille taiteilijan kellariateljeen jäämistön. Se käsitti muun muassa yli tuhat kuvaoriginaalia kirjoihin, animaatioelokuvaan, lehtiin sekä erilaisiin painotuotteisiin. Mickwitzin tyyli on lumonnut vuosien varrella sekä lapset että aikuiset, ja monelle hänen piirrosjälkensä on tuttu etenkin Pikku Kakkosen tunnuskuvasta.

Jason, Emilia ja Mimosa

Mustatukkaisesta, kiharapäisestä Jasonista kertovat kirjat syntyivät 1970-luvulla animaatioelokuvien pohjalta. Animaatioiden saama suosio herätti kirjakustantajien kiinnostuksen ja kaikkiaan Jason-kirjoja ilmestyi neljä: *Jason* (1975), *Jasonin kesä* (1976), *Jason ja vihainen Viivi* (1977) ja *Jason muuttaa maasta* (1978). Elokuvana vuonna 1973 ilmestynyttä *Jason och Frans* (Jason ja Frans) ei tehty kirjaksi, ja kirjasarjan päätösosaa *Jason muuttaa maasta* ei nähty elokuvana.

Jasonin tarina kertoo tavallisesta pienestä pojasta, joka asuu kahdestaan äitinsä Kaarinan kanssa. Kiireinen äiti käy töissä tehtaassa ja hankkii lisäansioita taidekurssin alastonmallina. Jason-kirjoissa käsitellään usein jotakin arkista ongelmatilannetta, jonka lapsi pyrkii ratkaisemaan omatoimisesti.

Myös Emilia nähtiin ensin animaatiosarjana vuosina 1976–1979. Sarjan ensimmäisestä osasta *Emilia ja omenapuumetsä* (1976) ei tehty kirjaa, mutta muut osat ilmestyivät kuvakirjoina: *Emilia ja kolme pikkuista tättiä* (1979), *Emilia ja kuningas Oskari* (1980), *Emilia ja onni* (1980), *Emilia ja Oskarin nukke* (1980) sekä *Emilia ja kaksoset* (1981).

Emilia-kirjat alkavat aina nojatuolista, jossa Emilia ja hänen isänsä Oskari istuvat ja keksivät vuorotellen tarinaa. Kaksikon kertomukset käsittelevät erilaisten ihmisten välisiä suhteita ja ilmentävät samalla monenlaisia yhteiskunnallisia aiheita, esimerkiksi vallankäyttöä, tasa-arvoa sekä luonnonsuojelua. Lopuksi päädytään aina jonkinlaiseen elämänoivallukseen.

Mimosa-sarjassa kuvataan arkielämän sijasta karnevalistista fantasiamaailmaa. Hahmon tarina muodostaa trilogian: *Mimosa* (1983), *Mimosan syntymäyö* (1985) ja *Mimosa ja täysikuufestivaali* (1987). Mimosa esiteltiin katsojille samannimisessä animaatioelokuvassa vuonna 1982, mutta kaksi muuta tarinaa ilmestyivät kuvakirjoina. *Mimosan syntymäyö* nähtiin myöhemmin myös animaationa (1987). Mimosa on pikkuinen noita, joka asustaa Muskotti-äitinsä kanssa Kyöpelinvuoren lähiössä. Sarjan aikana hän kasvaa noitalapsesta noitanuoreksi ja muuttaa omaan kotiin. Kirjojen vahvana teemana on lasten ja aikuisten maailman yhdistäminen, johon Mimosa pyrkii jopa anarkistisella otteella.

Camilla Mickwitz on käyttänyt kuvituksissaan monenlaisia tekniikoita. Jason-kirjojen selkeät muodot ja kiinnostavat rajaukset on luotu väriliiduilla, värillisillä pohjakartongeilla sekä mustalla tussilla. Emilia-kirjojen kuvissa Mickwitz siirtyi akvarelleihin. Kuvat ovat runsaita mutta rauhallisia ja kirjasarja muodostaa yhtenäisen visuaalisen ilmeen. Mimosa-sarjassa Mickwitz käytti sekatekniikkaa, jossa hän yhdisti guassin ja väriliidut. Värikylläiset kuvitukset vievät tarinaa eteenpäin ja osoittavat kuinka ankeus muuttuu iloksi.

Näyttelyn teokset

Jason (Weilin+Göös 1975)

Kaarina käy töissä tehtaassa ja Jason viettää päivät perhepäivähoidossa Hannan luona. Jason kuvaa yksinhuoltajan pojan arkea lapsen näkökulmasta, elämää kerrostalossa ja kaupunkiympäristössä.

Kaarinalla on aina kiire, ja Jason lentää hänen perässään hoitoon, kotiin ja kampaajalle. Kiireen keskellä on rauhallisia kahdenkeskisiä hetkiä.

1. "Kaarina on niin tottunut siirtelemään purkkeja töissä..."
2. "Kaarinan työpäivä päättyy"
3. "Silloin hän menee Jasonin kanssa kampaajalle saadakseen hiuksensa kuntoon"

Jasonin kesä (Weilin + Göös 1976)

Jason ja Kaarina lähtevät kivikaupungista kesälomalle maalle. Lomakodissa on paljon eri-ikäisiä ihmisiä, mutta he istuvat erillään toisistaan. Jasonista on outoa, ettei kukaan ole kiinnostunut hänestä. Jason ratkaisee ongelman sijoittelemalla ruokasalin pöydät uudelleen. Nyt ihmiset huomaavat toisensa. Yhdessä onkin mukavampaa.

4. Nimiösivun kuvitus
5. "Miten paljon taivasta ja puita ja kukkia ja vihreää ruohoa"
6. "Nyt on Jasonilla hauskaa rannalla..."

Jason muuttaa maasta (Weilin + Göös 1978)

Muuttaessaan toiseen maahan Jason on ensin onneton, kun ei voi puhua kenenkään kanssa päiväkodissa. Taaperoita tarkkailemalla Jason huomaa, kuinka uuden kielen voi oppia ja saa Kaarinankin innostumaan kielen oppimisesta.

7. "Jason ja Kaarina vilkuttavat hyvästit maalleen ja kaikille tuttavilleen..."

Emilia ja kolme pikkuista tatiä (Weilin + Göös 1979)

Kolme pikkuista tatiä pohtivat mikä on tärkeää. He päätyvät siihen, että lapset ovat tärkeitä ja järjestävät lapsille juhlat, joissa on ruokaa, vaatteita ja nalleja. Tarina kertoo yhteisöllisyyden merkityksestä ja sukupolvien välisten rajojen rikkomisesta.

8. "Tässä ovat Emilia ja Oskari"

9. "...olipa kerran kolme pikkuista tatiä..."

10. "Aluksi kaikki olivat vähän ujoja"

Emilia ja onni (Weilin+Göös 1980)

Kun Emilia ja hänen koiransa lähtevät mainoksen perässä etsimään onnea, he huomaavat sen löytyvän paljon lähempää kuin he luulivat. Tarina sijoittuu maalaisympäristöön.

11. "Leivostalon portailla seisoi Selma"

Emilia ja kuningas Oskari (Weilin+Göös 1980)

Kuningas Oskari on yksinvaltiainen, joka tietää aina mikä on kaikille parhaaksi. Mutta kun kuningas sairastuu, ihmiset eivät tiedäkään miten toimia. Emilian ja Oskarin kertoma tarina kertoo oivaltavasti vallasta.

12. "Tornistaan kuningas Oskari näki kaiken, mitä maassa tapahtui"

Emilia ja kaksoset (Weilin+Göös 1981)

Kaksoset Eemeli ja Oskari riitelevät lahjaveneestään, kun he tempautuvat yhtäkkiä sen sisään. Matkallaan he kohtaavat saastuneen järven asukkeja ja päättävät yhteistuumin korjata tilanteen. Tarina opettaa kunnioittamaan luontoa.

13. "Meillä on vene, Eemeli ja Oskari sanoivat."

Mimosa (Weilin+Göös 1983)

Lastenkodin aikuisilla on omat piintyneet, hiukan tylsät tapansa. Lapset ovat huomanneet, että öisin aikuiset näyttävät erilaisilta. Mimosa on pikkuinen noita, joka jätetään korissa lastenkodin ovelle.

Aikuisten silmissä Mimosa näyttää rauhalliselta, hän vain nukkuu tyytyväisenä korissaan. Mutta lapset tietävät, että Mimosan jätti ovelle oikea noita. He tekevät Mimosalle luudan ja näkevät, kuinka Mimosa käyttää sitä. Hän lentää aikuisten ympärillä, muuttaa haaveet näkyviksi ja aikuiset toteuttamaan salaiset toiveensa myös päivänvalossa.

14. Nimiösivun kuvitus

15. "...ja Hannu astuu sisään kantaen mailman hienointa kakkua"

16. "Helga näyttää niin iloiselta ja onnelliselta, että kaikki alkavat tanssia, jopa puutarhurikin"

Mimosan syntymäyö (Weilin+Göös 1985)

Pääsiäisyö on vuoden jännittävin yö. Se on Mimosan syntymäyö, ja syntymäyön kekkereissä Mimosasta tulee oikea noita.

Vieraaksi tulevat noidat eivät huomaa päiväsankaria lainkaan. He touhottavat omia asioitaan ja havahtuvat vasta, kun Mimosa taikoo itsensä näkymättömäksi.

17. "Tämä yö on vuoden jännittävin yö"

Mimosa ja täysikuufestivaali (Weilin+Göös 1987)

Kyöpelinvuoren naapurissa on Taikurinlaakso. Taikurit ovat miehiä, jotka haluaisivat osata lentää. He tulevat noitien luokse vain valittamaan väsyneinä vaivojaan. Mimosa järjestää täysikuufestivaalin, jotta taikurit huomaisivat, kuinka taitavia noidatkin ovat.

18. Kansikuva teokseen Mimosa ja täysikuufestivaali

19. Luutataksi, esiösivun kuvitus

Tehtäviä

1. Mitä värejä löydät kuvista? Puuttuuko jokin väri?
2. Katso kuvien henkilöitä. Minkä muotoinen pää heillä on, millainen vartalo? Piirrä oma hahmosi samaan tyyliin. Keksi hänelle nimi.
3. Mitä eläimiä löydät kuvista?
4. Katso kuvaa 4. Kerro mitä siinä tapahtuu.
5. Kuvittele että istut aikuisen sylissä nojatuolissa. Millaisen tarinan sinä keksisit? Kerro tai piirrä.
6. Katso kuvaa 11. Minkälainen ilme henkilöllä on?
7. Millaisilla sanoilla kuvailisit Mimosaa?
8. Katso kuvaa 18. Mitä kaikkea noidat ja taikurit kantavat pänsä päällä?
9. Mistä kuvasta sinä pidät eniten? Miksi?

